HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הרי זו מגורשת מאי טעמא קול ושוברו עמו [א]אמר רבא יצא לה שם מזנה בעיר [א]אין חוששין לה מ"ט פריצותא בעלמא הוא דחזו לה כתנאי אכלה בשוק גירגרה בשוק הניקה בשוק בכולן ר"מ אומר תצא ר"ע אומר משישאו ויתנו בה [ב]מוזרות בלבנה אמר לו רבי יוחנן בן נורי א"כ [ג]לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה והתורה אמרה [1]כי מצא בה ערות דבר ולהלן הוא אומר [2]על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר [ד]מה להלן דבר ברור אף כאן דבר ברור: ת"ר [ב]בעולה אין חוששין לה (א) נשואה אין חוששין לה ארוסה אין חוששין לה [ג]שלא לפלוני אין חוששין לה בעיר אחרת אין חוששין לה ממזרת אין חוששין לה [ד]שפחה אין חוששין לה [ה]הקדיש פלוני נכסיו הפקיר פלוני נכסיו אין חוששין להן אמר עולא לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיהו נרות דולקות ומטות מוצעות ובני אדם נכנסין ויוצאין ואומרים פלונית מתקדשת היום מתקדשת [ו]ודלמא לא אקדשה [ז]אימא פלונית נתקדשה היום וכן תני לוי לא שישמעו קול הברה אלא כדי שיהו נרות דולקות ומטות מוצעות ונשים טוות לאור הנר ושמחות לה ואומרות פלונית מתקדשת היום מתקדשת ודלמא לא אקדשה א"ר פפא אימא פלונית נתקדשה היום אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיהו נרות דולקות ומטות מוצעות ובני אדם נכנסין ויוצאין אמרו דבר זה הוא קול לא אמרו דבר זהו אמתלא לא אמרו והא לא אמרו ולא כלום לאפוקי מדרבה בר רב הונא דאמר אמתלא שאמרו אפי' מכאן ועד י' ימים [ח]קמ"ל לא אמרו הוא דהויא אמתלא הא אמרו לא הויא אמתלא א"ר אבא אמר רב הונא אמר רב לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיאמרו פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלוני מפלו' ובודקין והולכין עד שמגיעין לדבר הברור דבר הברור עדות מעליית' הוא אלא כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר אבא אמר רב הונא אמר רב לא ששמעו קול הברה [ט]אלא כדי שיאמרו פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלוני מפלוני והלכו להם למדינת הים א"ל אביי לרב יוסף מבטלינן קלא או לא מבטלינן א"ל מדאמר רב חסדא עד שישמעו מפי הכשרים ש"מ [י]מבטלינן קלא א"ל אדרבה מדאמר רב ששת אפי' מפי נשים הוי קול ° ש"מ לא מבטלינן קלא א"ל אתרוותא נינהו בסורא מבטלי קלא [ה]בנהרדעא לא מבטלי קלא ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה [ו]לבר בי רב אתייה רב חמא לאבוה אמר ליה אימא לי היכי הוה עובדא אמר ליה על תנאי קדיש אדעתא דלא אזיל לבי חוזאי ואזל א"ל כיון דבעידנא דהואי קלא לא הואי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה [ז]באציפא דתוחלא בעינא דבי שיפי שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי כי האי גוונא מאי אמר ליה אפי' למאן דאמר לא מבטלינן קלא [כ]בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושיה ולא הוה בהו שוה פרוטה: ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה

לחד

הרי זו מגורשת. ומותרת לכל: **מאי טעמא הרי קול.** שחששנו לו תחילה שוברו עמו: **יצא לה קול.** לאשה פנויה בעיר: **שם מזנה.** לעובד כוכבים ולעבד שפוסלין אותה מן הכהונה: **אין חוששין לה.** לאוסרה לכהונה: **פריצותא בעלמא הוא דחזו לה.** ששיחקה בשוק או מיעך לה בין דדיה: **גירגרה בשוק.** הלכה נטוית גרון: **מוזרות בלבנה.** נשים הטוות בשוק לאור הלבנה ודרכן לשוח שיחות בטלות ולדבר בחשודות שבעיר: **לא הנחת כו'.** שיש אויבים מוציאים קול בחנם ברמז מועט: **בעולה.** יצא על בתולה בעיר קול בעולה: **אין חוששין לה.** לאוסרה לכ"ג דדלמא פריצותא בעלמא חזו לה דהא דתנן במתני' דחיישינן לקלא היינו כדאמרי' לקמן שיהו נרות דולקות כו' שהדברים ניכרים: **נשואה.** יצא על פנויה קול שהיא נשואה זה ימים ואנו מוחזקים בה בחזקת שהיא פנויה: **אין חוששין לה.** דקלא דמתני' היינו שאומרים היום נתקדשה פלונית: **ארוסה.** יצא עליה קול שהיא ארוסה זה ימים: **שלא לפלוני.** יצא עליה קול שמקודשת היום אבל לא הזכירו שמו לומר לפלוני אלא נתקדשה סתם אין חוששין לה: **בעיר אחרת.** יצא כאן קול פלונית מתקדשת היום במקום פלוני: **ממזרת.** יצא קול שהיא ממזרת: **הקדיש פלוני נכסיו אין חוששין.** לאסור נכסיו עליו: [ח] **נתקדשה היום.** בהא הוא דחשו רבנן שלא תינשא כדי שלא יאמרו משיאין אשת איש: **נרות דולקות.** בבית כדרך המתקדשות שנוהגין שמחה ואור נר כדאמרינן בעלמא אור הנר בברור חיל משתה שם (סנהדרין דף לב:): **מתקדשת.** עתידה להתקדש היום: **אמרו דבר.** פלונית נתקדשה היום: **זהו קול.** שחוששין לו: **זהו אמתלא.** שסותר את הקול: **הא לא אמרו מידי.** לא אמרו נתקדשה לאו קול איכא ולאו אמתלא איכא: **לאפוקי כו'.** אמתלא שאמרו במשנתינו שסותר את הקול ואפי' לא יצא עם הקול אלא לאחר זמן יצא הוה אמתלא: **קמ"ל.** הכא לא אמרו דבר זהו אמתלא והכי קאמר לא גמרו הדבר להוציא קול מקויים ומסויים אלא הוציאו סובר עם הקול כגון נתקדשה פלונית בספק הוא דהוי אמתלא אבל אמרו דבר מקויים ומסויים תו לא מהניא אמתלא: **מבטלינן קלא.** שמענו קול יוצא מפי נשים ותינוקות משתקין להו לבטולי קלא או לא משתקין להו הואיל ואמרו פלוני שמע מפלוני כו' וליתנהו דלישיילינהו א"נ חזרו אותן פלוני ופלוני ממדינת הים ואמרו לא היו דברים מעולם מבטלינן או לא מבטלינן: **מפי כשרים.** שיאמרו מפלוני שמענו והוא הלך למדינת הים אלמא אקילו רבנן במילתא וש"מ דאי בדיקיה בתר הכי ואשתכח שקרא מבטלינן ליה ומכריזין דלאו קלא הוא ומנסבינן לה: **אתרוותא נינהו.** מקומות חלוקין במנהגם: **באליפא דתוחלא.** הם תמרים שלא בישלו כל צרכם ומניחין אותן בחותלות כלים העשויים מכפות תמרים ומתבשלים קצת וכשאוכלים אותן נשאר מן האוכל על הגרעין שאינו נפרד ממנה יפה מפני שאינה מבושלת וההוא אוכל קרי ליפא כדאמרי' באלו טרפות (חולין נ:) כדעיילן תלת [ט] קשייתא בליפא בדוחקא וראוי למאכל בהמה: **בעינא דבי שיפי.** על המעיין של אותו מקום: **מימר אמרי.** כשתינשא לאחר לא יאמרו ראו אשת איש שניסת דמימר אמרי עיינו רבנן בההוא אליפא ולא הוה ביה שוה פרוטה דסתמיה לא חשיב דהא דלא מבטלינן קלא אינו אלא מפני החשד והכא ליכא חשד:

לחד

אכלה בשוק גירגרה בשוק. אומר רבינו יצחק דאיירי שפיר בקלא דקודם נישואין שיצא עליה קול זה ומדברות עליה לעז קודם שנשאת לכהן [א] א"ל ר' יוחנן בן [י] ברוקה א"כ לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה כהן שהרי הוא אינו יודע במה שדברו עליה קודם ומה יש לו לעשות: **בעולה אין חוששין לה.** פי' בקונט' משום בעולה לכ"ג ולעיל נמי פי' יצא לה שם מזנה בעיר כגון [ב] שנבעלה לעובד כוכבים או לעבד דפוסלין בביאה וה"נ הוה מצי לפרש חייבי כריתות [ג] ורבינו יצחק אומר [ד] דסתם בעילה דזנות שאין ידוע ממי פסולה לכהונה והרי היא בחזקת בעולה לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה כדאמרינן בפ"ק דכתובות (דף יד.) דאין אשה בודקת ומזנה ואפילו לר"ג דאמר נאמנת היינו היכא דאמרה לכשר נבעלתי אבל היכא דאמרה לא נבעלתי או אינה יודעת ממי אפי' רבן גמליאל מודה: **ארוסה אין חוששין לה.** לא מיבעיא נשואה דאם אמת היה הדבר היה מתפרסם [ה] אלא אפילו ארוסה דאין מתפרסם כל כך אין חוששין: **עד שמגיעין לדבר הברור.** מסתמא לא פליג רבי אבא אעולא לעיל ואברייתא דלוי וכן משמע מדלא קאמר ורבי אבא אמר אלא לעיל דאיכא רגלים לדבר לא בעינן שיגיע לדבר ברור אבל הכא דליכא רגלים לדבר בעינן שיגיע לדבר ברור [יא] וקול דלעיל לא שייך אלא בקדושין והך דהכא שייך בגירושין כמו בקדושין: **מבטלינן קלא או לא מבטלינן.** נראה [ו] כפירוש שני שבקונטרס כגון שחזרו פלוני ופלוני ממדינת הים ואמרו לא היו דברים מעולם וכן אמרי' לקמן אילימא לכי מגליא דקדושין קמאי לאו קדושין מבטלין קלא ופירוש ראשון אין נראה ומייתי ראיה מדאמר רב חסדא עד שישמעו מפי הכשרים ש"מ מבטלין קלא כיון שאין חוששין במהרה לקול: **עד שישמעו מפי הכשרים כו'.** אע"ג דאמר לעיל ונשים אומרות פלונית נתקדשה שמא משום דהתם איכא רגלים לדבר ואית ספרים דגרסי ובני אדם נכנסים ויוצאים ולא גרסינן ונשים: **כיון דבעידנא דהוה קלא לא הוה אמתלא.** ליכא משמע דסבר כר' יוחנן ופליג אדרבה בר רב הונא דאמר אמתלא שאמרו אפילו מיכן ועד עשרה ימים:

והלכתא

מסורת הש"ס

א) כתובות לו:, ב) [בתוס' סוטה כז. ד"ה דומה תרלה פירוש על מלה זו], ג) [כתובות עב:], ד) [לקמן צ. ע"ש], ה) לעיל פא., ו) פי' לאחד מבני הישיבה, ז) [פי' כלי מלא שחלים פי' אחר גרעינה של תמרה. ערוך ערך אלפה], ח) דיבור זה שייך אחרי ד"ה מתקדשת, ט) פי' גרעיני תמרה, י) [צ"ל נורי], יא) נ"א ועוד קול,

◆

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: דברים כד א

2. לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וּלְכָל חַטָּאת בְּכָל חֵטְא אֲשֶׁר יֶחֱטָא עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר: דברים יט טו

◆

גליון הש"ס

גמ' ש"מ לא מבטלינן קלא. ע' תוס' ב"ב ד' לב ע"א ד"ה ואתא:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ר בעולה אין חוששין לה חלוצה אין חוששין לה נשואה נ"ב כך הוא בס"א וכן גירס' הרי"ף והרא"ש:

◆

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

◆

מוסף תוספות

א. [וס"ל] שאם נשאת לכהן אחר שיצא הקול תצא, והא דאמרינן. רשב"א. ב. שיצא לה שם מזנה. רשב"א. ג. כדאיתא ביבמות [סח ע"א] דכיון שנבעלה לפסול לה בחיוב כרת פסלה מן הכהונה. רשב"א. ד. דאפילו יצא לה שם מזנה סתם. רשב"א. ה. לפי שקול גדול יש לנשואה ורבים מרגישים בדבר וכדאמרינן בעלמא [כתובות טז ע"א] כל הנישאת יש לה קול, וזו הואיל ולא ראינו נרות דולקות חזקה קלא דשיקרא הוא. רשב"א. ו. לפום דליתא דשמעתא. הרא"ש בסימן יא.

◆

עין משפט נר מצוה

פה א מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הלכה כא טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' טו:

פו ב מיי' שם:

פז ג טוש"ע אה"ע סי' מו סעי' א בהג"ה:

פח ד מיי' שם:

פט ה מיי' פ"ז מהל' ערכין הל' כ:

צ ו ז מיי' פ"ט מהל' אישות הל' כב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מו סעיף א:

צא ח מיי' שם הל' כג כד טוש"ע שם סעיף ד וסי' ו סעיף ה:

צב ט מיי' שם הל' כב טוש"ע שם סימן מו סעיף ג:

צג י כ (מיי' שם הלכה כה) טוש"ע שם סעי' ד בהג"ה וסי' ו סעיף ה ועי' במיי':

◆

פסקי רי"ד

שמואל דקנה הילכך אין הכפייה מועלת אלא היכא דאיכא מתן מעות או מצוה אבל היכא דליכא לא מתן מעות ולא מצוה כגון מתנה או כפיית העובדי כוכבים בדין או כפיית ישראל שלא כדין אינה מועלת דאע"ג דאמר רוצה אני לא גמר בכל לב. ונ"ל שהמורדת על בעלה אע"פ שאינו מן הדין לכופו להוציא כדתנן (יבמות קיב:) האשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו כיון שתקנו ראשי הישיבות ז"ל לכופו ליתן גט מצוה לשמוע דברי חכמים הוא. ואי ק' היכי מסקינן הכא דרב משרשיא ברותא היא והא בחזקת הבתים (ב"ב מח.) כי מקשי' מגט מעושה בעובד כוכבי' פסול אמרי' הא איתמר עלה אמר רב משרשיא דבר תורה אפילו בעובדי כוכבים כשר וקיימא הכי. תשובה התם הוה סבר' למימר דטעמא דמילתא דתליוה וזבין משום דאגב אונסיה גמר ומקנה והלכך אפי' בעובדי כוכבים כשר ואפי' שלא כדין אבל הדר דמסקי' התם דטעמא דתליוה וזבין משום מתן מעות הוא אין אנו צריכים לתרוצו של רב משרשיא דטעמא דבעובדי כוכבים דפסול משום דליכא לא מצוה ולא מתן מעות. ורב ודאי דאמר גבי סיקריקון דבשטר קנה ס"ל טעמא דאגב אונסיה גמר ומקנה וטעמא דפסול כדרב משרשיא וס"ל דאפילו שלא כדין פוסל בכהונה וס"ל דבישראל אפילו שלא כדין כשר דסתם תנן במתניתין גט מעושה בישראל כשר בין כדין בין שלא כדין כיון דאמר רוצה אני ופליג אדר' נחמן אמר שמואל דמפליג בין כדין בין שלא כדין. וכיון דלענין דינא איפליגו רב ושמואל גבי סקריקון וכבר קי"ל הלכתא כשמואל בדיני דאמר אף בשטר

פסקי רי"ד (המשך)

לא קנה אלמא לא אמרינן אגב אונסיה גמר ומקני. ותו דבפ' חזקת הבתים (ב"ב מז:) אידחיא מילתא דרב ואיתוקמא מילתיה דשמואל דגרסינן התם אמר רב נחמן אמר לי הונא כולן שהביאו ראיה ראייתן ראיה ומעמידין שדה בידן גזלן שהביא ראיה אין ראיתו ראייה ואין מעמידין שדה בידו מאי קמ"ל תנינא לקח מן הסקריקון וחזר ולקח מב"ה מקחו בטל לאפוקי מרב דאמר לא שאנו אלא דא"ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה קמ"ל כדשמואל דאמר שמואל אף בשטר לא קנה. אביי אשכחיה לרב יוסף דיתיב וקמעשי אגיטי א"ל והא אנן הדיוטות אנן ותניא היה ר' טרפון אומר כל מקום שאתה מוצא איגוראות וכו' ד"א לפניהם ולא לפני הדיוטות. א"ל אנן שליחותייהו קא עבדי' מידי דהוה אהודאות והלואות אי הכי אפילו גזילות וחבלות נמי לא גרסינן גזילות דגזילות הכי נמי דעבדי שליחותייהו ודנין אותן בבבל ובכל בתי דינין אלא קנסות וחבלות גרסי'. כי עבדי' שליחותייהו במילתא דשכיחא במילתא דלא שכיחא לא עבדי' שליחותייהו: **מתני'** יצא שמה בעיר מקודשת הרי היא מקודשת. מגורשת הרי זו מגורשת. ובלבד שלא תהא שם אמתלא איזוהי אמתלא גירש איש פלוני את אשתו על תנאי זרק לה קידושיה ספק קרוב לו ספק קרוב לה זו היא אמתלא. פי' פנויה שיצא עליה קול פלונית מתקדשת היום לפלוני ויש דברים נראין כדאמרינן לקמן הרי זו מקודשת ולא תנשא לאחר בלא גט. מגורשת הרי זו מגורשת קס"ד דהכי קאמר אשת כהן שיצא עליה קול פלונית נתגרשה היום הרי זו מגורשת ואסורה עוד לישב תחתיו דאילו מגורשת ולהנשא לשוק ליכא לפרושא דמשום יציאת קול נישרי אשת איש לעלמא. ובלבד שלא תהא שם אמתלא שלא יהא עם הקול של קידושין ושל גירושין משל וטעם שהוא שובר את הקול. גירש איש פלוני את אשתו על תנאי זהו שובר של גירושין שמא לא נתקיים התנאי. זרק לה קידושיה כו' זהו אמתלא של קידושין וה"ה נמי איפכא: ומקשה ואסרי' לה אגברא פי' על מאי דתני מגורשת הרי זו מגורשת מקשה ואסרינן לה על בעלה כהן והאמר רב אשי כל קלא דלבתר נשואין לא חיישינן לה. ומהדר ה"ק מקודשת הרי זו מקודשת ומגורשת הרי זו מגורשת קול ושוברו עמו. פי' אחר שאמרו נתקדשה לפלו' חזרו ואמרו כי גירשה אותו פלוני ומועיל זה הקול לשבר הקול הראשון. ולפי תירוץ זה לא גרסינן במתניתין גירש איש פלוני את אשתו על תנאי אלא קידש. ונ"ל דכעין רבותא תירץ כך דפשט מתניתין משמע דהיא מגורשת ואסורה לינשא לכהן שני אם נתאלמנה כדפרישית מילתיה דשמואל לעיל בפ' הזורק (פא.): אמר עולא לא ששמעו קול הברה בעיר אלא שיראו נרות דולקות ומטות מוצעות ובני אדם נכנסין ויוצאין ואומרים פלונית נתקדשה היום וכן תני לוי לא ששמעו קול הברה בעיר אלא שיראו נרות וכו'. אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב לא ששמעו קול הברה אלא כדי שישמעו פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלוני מפלוני ובודקין והולכין עד שמגיעים לדבר הברור.